

בבית הדין המשמעתי לעובדי הסגל האקדמי

באוניברסיטת תל אביב

בעניין שבין

אוניברסיטת תל אביב

התובעת

לבין

ד"ר בנימין טרכטנברוט

הנתבע

גזר דין

פרופ' מיגל דויטש, יו"ר

1. הנתבע הורשע, על פי הודאתו בעקבות הסדר טיעון, בביצוע עבירה של התנהגות שאינה הולמת איש סגל אקדמי ביחסיו עם מוסדות האוניברסיטה, עובדיה ותלמידיה, לפי סעיף 3.6 לתקנון המשמעת.

2. ההתנהגות הבלתי-הולמת ארעה במסגרת הפגנות שהתקיימו בשערי הקמפוס, האחת של מרצים וסטודנטים כנגד היוזמה הממשלתית לביצוע שינויים מקיפים בתחום המשפטי והאחרת, בתמיכה לשינויים מוצעים אלה – של פעילי תנועת "אם תרצו" וסטודנטים נוספים.

3. כאמור בעובדות הנטענות בכתב התביעה, אשר בהן הודה הנתבע, הנתבע התקרב בעת קיום ההפגנות אל פעילי "אם תרצו" (להלן "הפעילים"), ביוזמתו וללא התגרות מצדם. הנתבע צילם את הפעילים ואמר להם כי הצילומים עשויים לשמש אותו על מנת למנוע מהם כניסה לקורסים ולשלול מהם מלגות. לדברי הנתבע, הדברים נאמרו בציניות ולדברי הפעילים, הדברים נאמרו ברצינות.

בעקבות חילופי דברים בין הצדדים, הנתבע השתמש בשפה גסה כלפי הפעילים, כגון "אתם פשיסטים מזויינים" ו"אמא שלך זונה".

לאחר האירוע, הנתבע הביע חרטה, צער וכאב.

4. שני המתלוננים בתיק זה הם פעילים (פעילי "אם תרצו"), אשר השתתפו בהפגנה האמורה.

5. יצוין, כי כתב התביעה, אשר הנתבע הודה באמור בו, אינו מבקש להכריע בין גרסת הנתבע לבין גרסת המתלוננים ביחס לשאלה אם הדברים שאמר הנתבע ביחס למטרות הצילומים שביצע, נאמרו אמנם בציניות או שמא ברצינות. כתב התביעה מאמץ את טענת הנתבע, שלפיה הוא אמר לאחד מהפעילים "אתה לא יודע מה זה צחוק?".

6. לבית הדין הוגשו מכתבים אשר נשלחו למתלוננים על ידי סגן הרקטור, פרופ' איל זיסר, ובהם סגן הרקטור מציין כי הנתבע "...מביע צער וחרטה ומתנצל על התנהגותו, ואף מחק כל צילום שצילם במהלכה. הוא אף מדגיש כי דבריו הובנו שלא כהלכה וכי לא התכוון לאיים על המפגינים". סגן הרקטור הוסיף, כי למרות כך, הוא החליט להמליץ לרקטור על נקיטת הליך משמעותי כנגד הנתבע, זאת בהיות האוניברסיטה "...מוסד אקדמי המקדש את הדמוקרטיה, כיבוד זכויות המיעוט ואת חופש הדעה ומחויב להגן עליהם...". הרקטור קיבל את ההמלצה.

7. הנתבע ציין בפני בית הדין כי הוא אכן מחק את הצילומים הנדונים, אשר אותם צילם במהלך ההפגנות.

8. כאמור, הנתבע הודה בעבירה המיוחסת לו בכתב התביעה בעקבות הסדר טיעון שנערך בין התובעת לבינו. ההסדר כלל גם הסכמה ביחס לעונש, כך שייגזר על הנתבע עונש של נזיפה בכתב וכן עיכוב של ארבעה חודשים בפתיחת הליכים לקידום בדרגה. במהלך הדיון בפני בית הדין הבהירה התובעת כי ההליך לקידום בדרגה כבר נפתח ביחס לנתבע, במהלך שנת 2022. נמסר לבית הדין כי כאשר הסדר הטיעון מתייחס לעיכוב של ארבעה חודשים, כוונת הדברים היא לכך כי נוכח העובדה שכאשר מוענק לחבר סגל אקדמי קידום בדרגה, הדרגה מיוחסת על-פי תקנון המינויים למועד פתיחתם של הליכי הקידום, ההסכמה היא כי ההליכים לקידום ביחס לנתבע ייחשבו כאילו נפתחו ארבעה חודשים לאחר שהם נפתחו בפועל. מועד פתיחת ההליכים לקידום בדרגה משפיע על תוספת השכר שתקבל על ידי חבר הסגל האקדמי בעקבות ההעלאה בדרגה ועל זכויות אחרות שלו.

9. במהלך הדיון הבהיר בית הדין לנתבע כי בית הדין אינו כבול להסדר הטיעון, והנתבע אישר כי הדבר מובן לו.

10. היוזמה הממשלתית הנדונה, מושא ההפגנות, מעוררת תגובות חריפות בציבור הרחב. חברי הסגל האקדמי זכאים לקיים הפגנות בעד ונגד יוזמה זו, כחלק מחופש הביטוי. פשיטא כי על המפגינים בכל צד של המתרס לכבד את זכות ההפגנה של הצד שכנגד ולהימנע מצעדים פסולים העלולים להרתיע מפני עצם ההשתתפות בהפגנה, תהיה העמדה כאשר תהיה ביחס ליוזמה הממשלתית האמורה.

11. העבירה המשמעתית בדבר התנהגות בלתי הולמת נועדה, בין היתר, להגן על דימוי האקדמיה וחברי הסגל האקדמי בעיני ציבור הסטודנטים והציבור הרחב. על חבר הסגל לנהוג בריסון עצמי ובאופן מכובד, מאוזן ומושכל, גם כאשר הוא נתון בסערת רגשות והוא מתנגד בחריפות לעמדה כלשהי. עליו לשמור על כבודם של סטודנטים וגורמים אחרים בקמפוס.

12. התנהלותו של הנתבע בענייניו חמורה מאוד ויש בה כדי לפגוע באופן משמעותי בדימויים של חברי הסגל האקדמי. הוא השתמש בשפת-ביבים, הנוגדת לא רק את המצופה מאיש סגל אקדמי, אלא מכל בן-תרבות. לא פחות חמור מכך (ואולי אף יותר) הוא צילום הפעילים על ידי הנתבע והאיום עליהם כי הוא יעשה שימוש נגדם בסמכויותיו כחבר סגל, עקב השתתפותם בהפגנה. כתב התביעה אמנם לא הכריע בשאלה אם מבחינה סובייקטיבית, הדברים נאמרו על ידי הנתבע "ברצינות" או על דרך הלצון. עם זאת, קשה להלום כי עסקינן באיום היתולי. בוודאי כך כאשר לצד זאת, הנתבע הפנה קללותיו (הבלתי-היתוליות בעליל) אל הפעילים. בכל מקרה, בוודאי לא הייתה סיבה לפעילים להניח, בנסיבות המקרה, כי הדברים נאמרו כמהתלה. היה על הנתבע להבין כי דבריו לא ייתפסו כך, וזאת בוודאי נוכח עוצמת המחלוקת הסובבת את היוזמה הממשלתית הנדונה. ברי כי הנתבע התעשת לאחר אמירת הדברים וביקש "לצמצם את הנזק", באמצעות אמירה לפעילים כי הדברים נאמרו בצחוק, אך אין בכך כדי לסלק את הפגיעה שהדברים גרמו לדימוי האוניברסיטה וחברי הסגל.

13. אכן, יש לזקוף לזכות הנתבע את הצער והחרטה שהוא הביע עוד לפני ההליך המשמעי, את התנצלותו ואת מחיקת הצילומים על-ידיו, תוך הבנה כי הוא מעד בהתנהלותו. כן יש לזקוף לזכותו את הודאתו בפני בית הדין. עם זאת, חומרת התנהלותו מחייבת ענישה משמעותית.

14. בנוסף לנזיפה בכתב, הסדר הטיעון שנערך בין התובעת לבין הנתבע כולל, כאמור, עונש של עיכוב למשך ארבעה חודשים בפתיחת הליכים לקידום בדרגה (כנוכר לעיל, כיוון שההליכים כבר

נפתחו, מדובר בדחיית של ארבעה חודשים בייחוס לאחור של הדרגה החדשה, אם הדרגה תוקנה (לנתבע). המשמעות של העיכוב הנדון היא פגיעה כלכלית מסוימת בנתבע.

15. חוששני כי הענישה המוסכמת במקרה זה אינה משקפת דיה את החומרה הרבה הטמונה בהתנהגותו של הנתבע בענייננו. אכן, אין על ערכאה שיפוטית לחרוג מהמוסכם בעסקאות טיעון אלא במקרים חריגים, אולם אני בדעה כי בענייננו מדובר במקרה חריג מעין זה. לנזיפה בכתב עשויה אמנם להיות נפקות מסוימת בעתיד, אך נפקות זו היא מוגבלת למדי. העיכוב המוסכם בהליכים לקידום בדרגה הוא לתקופה קצרה בלבד. עונשים אלה אינם משרתים באופן מספק את התכלית של הרתעת חברי סגל מפני התנהגות בלתי הולמת בעתיד ואת ההגנה הנדרשת, על דימוי האוניברסיטה וחברי הסגל האקדמי בעיני הציבור. יש גם לזכור כי הנתבע הודה בעובדות של העבירה עוד בטרם הגשת האישום המשמעתי. הדבר נזקף אמנם לטובתו במסגרת מכלול הנסיבות, אולם בכל הנוגע לשאלת ההתערבות בעסקת הטיעון, המשמעות היא כי ההודאה בבית הדין באשמה המשמעתי הייתה בכל מקרה מחויבת המציאות.

16. דעתי היא כי יש לאזן בין השיקולים בכך שלעונש המוסכם בעסקת הטיעון בין התובעת לבין הנתבע (נזיפה בכתב ועיכוב של ארבעה חודשים בהליכים לקידום בדרגה, בהתאם למוסכם) יתווסף עונש לפי סעיף 4.1.4 לתקנון המשמעת, של מניעת כהונה של הנתבע בתפקיד ניהולי-אקדמי באוניברסיטה (כגון, בין היתר, תפקיד של ראש חוג, ראש בית-ספר וכיו"ב), וזאת במשך שלוש שנים החל ממועד גזר דין זה. ממלאי תפקידים בתחום ההנהגה האקדמית מובילים מדיניות אוניברסיטאית ומייצגים את האוניברסיטה כלפי חוץ. עליהם לגלות סובלנות ואיפוק ולנקוט גישה עניינית, מכובדת ומכבדת. התנהלות הנתבע בעבירה הנדונה נוגדת במובהק מאפיינים נדרשים אלה. סעיף 4.1.4 לתקנון המשמעת מאפשר הטלת עונש של מניעת כהונה בתפקיד ניהולי-אקדמי לתקופה מירבית של חמש שנים. מניעת כהונה במשך שלוש שנים תהווה לדעתי הגבלה ראויה בענייננו.

17. באשר לשאלת הפרסום של פסק הדין וגזר הדין, סעיף 18.9 לתקנון המשמעת קובע כי יש לפרסמם. לעניין ציון שמו של הנתבע במסגרת הפרסום, סעיף 18.9 קובע כי הדבר מסור לשיקול דעת בית הדין, לאחר מתן אפשרות למתלונן למסור עמדתו בנדון. הסדר הטיעון אינו מתייחס לסוגיית הפרסום.

בענייננו, המתלוננים ביקשו כי שם הנתבע יפורסם. התובעת מסרה כי היא לא עומדת על פרסום השם והותירה עניין זה לשיקול דעתו של בית הדין. הנתבע הודיע כי על מנת לפשט את הדיון הוא חוזר בו מהבקשה למנוע את פרסום שמו, אשר אותה הוא העלה במהלך הדיון שהתקיים.

18. פרסום שם הנתבע בהליך משמעתי מחזק את השקיפות, המהווה היבט חשוב בשמירת האמון של הסגל והסטודנטים בהליך המשמעתי. יש בכך גם כדי לקדם את אפקט ההרתעה, כלפי הכלל וכלפי

הפרט (הנתבע). במקרים מסוימים, הדבר חשוב גם על מנת לספק אזהרה לנפגעים אפשריים בעתיד. כאשר נתבע נמצא זכאי בדין, ההצדקות לפרסום שמו נחלשות ואינטרס הפרטיות עשוי לגבור על השיקולים הנוגדים.

בענייננו, הנתבע הורשע בדין. אף כי אין מקום להניח כי הנתבע עשוי לחזור על מעשיו (היבט רלוונטי ביחס לשיקול של הרתעת הפרט), השיקולים האחרים שנזכרו לעיל מצדיקים את פרסום שמו של הנתבע. עמדות הנתבע והמתלוננים בסוגיית פרסום השם מוסיפות חיזוק למסקנה זו.

אציע אם כן לחבריי כי פסק הדין וגזר הדין יפורסמו תוך ציון שם הנתבע.

פרופ' יעל בנימיני

אני מסכימה.

פרופ' עמוס אולמן

אני מסכים.

הוחלט פה אחד לגזור על הנתבע את העונשים הבאים:

- (1) נזיפה בכתב
- (2) עיכוב של ארבעה חודשים בהליכים לקידום בדרגה, בהתאם לעסקת הטיעון.
- (3) מניעת כהונה של הנתבע בתפקיד ניהולי-אקדמי באוניברסיטה, במשך תקופה של שלוש שנים החל ממועד מתן גזר דין זה.

פסק הדין וגזר הדין בתיק זה יפורסמו עם ציון שם הנתבע.

ניתן היום, ה-20/6/23, שלא במעמד הצדדים.

פרופ' עמוס אולמן

פרופ' יעל בנימיני

פרופ' מיגל דויטש, יו"ר